

ВИКОРИСТАННЯ ВИШУКАНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ПРИЙОМІВ У ФУТБОЛЬНОМУ РЕПОРТАЖІ

Британські футбольні коментатори особливо славляться своїми витонченими лінгвістичними прийомами. Їхня мова демонструє спеціальні лексичні одиниці, які, як правило, асоціюються із красою, певною динамікою, ефективністю й нещадністю. Тому ці оригінальні риси й особливості не тільки не допускають стомлення аудиторії, але й значно підвищують її інтерес, працюють на ефект упізнаності футбольного репортажу, породжують і активують у свідомості аудиторії певні моделі сприйняття і, звичайно ж, досягають головної мети комунікації у спортивному дискурсі – вони стимулюють та агітують і надалі стежити за грою. По суті, ними створюються потужні емоційні стратегії, спрямовані на підтримку інтересу аудиторії.

Коментатор не тільки інформує, він здійснює авторський аналіз, проявляє при цьому свою індивідуальність, прагне урізноманітнити мовні засоби й виразити найтонші відтінки станів, емоцій, оцінок, тобто забезпечує супровід зорових образів таким словесним наповненням, яке дасть максимально повне відображення спортивної події. Одним з таких часто вживаних мовних засобів і є вище згадана функція-характеристика. Але при цьому слід зазначити, що характеристика може даватися не тільки діям окремих гравців, тому що дуже часто підбираються виразні слова для опису стилю або характеру гри цілої команди, що представляють ту або іншу країну. Мова експертів просто наповнена такими прикладами як: 1. A lacklustre Argentina (що не блищить). 2. Shambolic Argentina (хаотична). 3. Belgium are being torn to ribbons (її розривають на жмути). 4. Brutal Belgium (безжалісна). 5. England stayed tight (згуртована, «непроникна»). 6. It's anti-football from Colombia (антифутбол або футбол з неприйнятними порушеннями у виконанні колумбійців). 7. Patient football by England (шляхетний, «терплячий» футбол). 8. England look flat (не енергійна). 9. Colombia look gassed (утомлена). 9. England putting their fans through the mill (що піддає, своїх фанатів важкому випробуванню). 10. France are looking ominous (грізна, серйозна, що вселяє страх). 11. This is proper football. Such clean football by Japan (це правильна, належна гра, такий «чистий» футбол у виконанні японців).

Також, можуть характеризувати навіть не окрему команду, а цілу картину на поле. Наприклад: 1. It is too pedestrian, (пересічна, нічого особливого, ніяка). 2. It's partizan stuff (фанатична, упереджена гра). 3. The scrappiest (агресивний, сповнений рішучості) final 20 minutes in World Cup history. 4. A very watchable game. On the brink of jeopardy for both sides at the moment (дуже обережна гра, на межі небезпеки для обох команд). Експресивну, іноді навіть вишукану лексику, використовують,

щоб згадати й уболівальників. Наприклад: 1. A very pro-colombia crowd (дуже сильна підтримка Колумбії на трибунах). 2. The fans of La Celeste (La Celeste - нікнейм збірної Уругваю, небесно-блакитні). 3. There are not many Les Bleus fans in the Nizhny Novgorod Stadium today (Les Bleus - збірна Франції).

І, звичайно ж, у даному контексті такий прийом, як порівняння, дуже популярний. Наприклад: 1. This is as ugly as the beautiful game gets (це настільки огидна гра, наскільки «гарна гра» може такою стати). 2. They are busy bees all over the pitch (на всьому футбольному полі гравці трудяться як бджілки). 3. France as bright as their away shirt (гра Франції така ж блискуча, як їх виїзна форма).

Особливо цікавим прикладом використання порівняння служить добре відоме в британському футбольному середовищі слово «Spursy», від назви Tottenham Hotspur, однієї із кращих команд британської пр'ємер-ліги. Слово «Spursy», будучи певним ярликом, уживається для характеристики результату команди і означає нездатність досягти високої мети, яка, здавалося б, от уже близька. Справа в тому, що дана команда сильно прославилася аналогічною нездатністю. Наприклад: a Spursy performance (провальний виступ при наявності всіх шансів).

У сфері безмежних словотворчих можливостей експертів присутні й прийоми, пов'язані з певною грою слів. Вони мають потужне прагматичне значення й вплив, їх головною функцією є полегшення пояснення й прискорення розуміння, з їхньою допомогою інформація може бути передана яскраво, коротко й доступно. Одним з таких прийомів є використання так званих прецедентних феноменів, тобто прецедентних імен учасників конкретних футбольних моментів. Наприклад: Goalkeeping howler! Griezmann scores second following terrible goalkeeper error. Oh dear me. Fernando Muslera does a Rob Green (Найдуриша помилка воротаря! Гризман забиває другий гол після жахливої воротарської помилки. О, боже! Фернандо Мюслера зіграв як Роб Грін – тут має місце порівняння з подібною слабкою технікою голкіпера збірної Англії Роберта Гріна в матчі чемпіонату світу-2010 зі збіроною США). У футбольному англійському зустрічається використання й інших прецедентних імен для позначення подібних елементів або епізодів гри.

Коментатори можуть застосовувати різні форми мовної гри для захоплення уваги при побудові свого висловлення. Вони ж прагнуть не просто повідомити будь-що, а викликати те або інше естетичне почуття. Сюди можна віднести всілякі види жартів, каламбури. Тоді мовна гра може стати засобом вираження почуттів – ставлення до предмета коментування – іронії, осудження, похвали і т.д. При цьому використовуються діалекти, жаргонізми, просторіччя, авторські окказіоналізми. Так, наприклад, під час чемпіонату 2018 використовували заміну слів у дуже популярній аббревіатурі VAR (video assistant referee – відео помічник судді), що позначає нову технологію, покликану зменшити кількість суддівських помилок і зробити, таким чином, гру більш чесною. Відтінок якоїсь сумної іронії щодо об'єктивності відеопомічників створили наступною інтерпретацією: Variably Accurate Referee (мінливо точний рефері). У першу чергу при зіткненні з подібним феноменом коментатора у глядача може виникнути подив і зацікавленість. Саме ці емоції змушують його затримати свою увагу на моменті й можливо спробувати розгадати «мовну загадку».

Варто звернути увагу й на створення вишуканих ефектів шляхом уживання авторських окказіоналізмів. Підвищена емоційність футболу сприяє їхньому спонтанному й ситуативному формуванню. Удалим прикладом може стати опис коментатором однієї з не найкращих ігор Мадридського Реала: They could hardly make three passes, in midfield they were out-played, out-smarted, out-everything (вони ледь чи змогли зробити три передачі, у центрі їх обіграли, перевершили інтелектуально, перевершили у всьому). Очевидно, також ситуативно автор ужив словосполучення, що характеризує виняткові здатності Леонеля Мессі: the 360-spatial awareness (360-градусний огляд навколо себе).

Однак успішне розуміння різних футбольних ситуацій, описаних британськими коментаторами, можливе лише при комунікативній рівності коментаторів і тих, хто їх слухає. Тому особливу увагу слід приділяти вивченню футбольного репортажу у вищих навчальних закладах спортивного профілю.

Список використаних джерел

1. Александрова Е.М. Язикова гра, гра слів, каламбур, термінологічні зауваження // Вісник Московського державного обласного гуманітарного інституту. 2012. №1. С. 5 – 8. 2. Зильберт А.Б. Спортивний дискурс: крапки перетинання з іншими дискурсами (проблеми інтертекстуальності) // Мова, свідомість, комунікація – 2001. - №19. - С.103 – 112. 3. Пильц Г. А. Футбол – це наше життя: зміни й процеси диференціації культури футбольних фанатів. Логос №6, М., 2009. С. 114 – 133.